

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Надежда Найденова Христова,
катедра „Стара и средновековна история”,
Исторически факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”,
за дисертационния труд
„Наемничеството в Западна Европа през XIV–XV век”
на Любомир Георгиев Рачев,
докторант към катедра „Стара история, тракология и средновековна
история”,
Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”,
за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,
научна област 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.2. История и археология,
научна специалност Средновековна обща история

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

От прегледаната документация по процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор” за дисертационния труд на Любомир Георгиев Рачев заключавам, че са спазени наредбите на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за приложението на същия закон, както и на съответните правилници на СУ „Св. Климент Охридски”. Представеният дисертационен труд има оригинален и приносен характер. Авторефератът отговаря на изискванията и представя пълно и точно дисертационния труд с неговата структура, развитите авторски тези, обобщенията и приносите. Представените от Любомир Рачев публикувани статии по темата на дисертацията му са достатъчно на брой, представляват задълбочени проучвания на важни проблеми и отговарят на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и чл. 24 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Филипков е участвал в научни форуми с доклади по тематиката на дисертационния труд, което показва трайността на изследователските му интереси. В обобщение на всичко посочено по-горе

потвърждавам, че настоящата процедура за защита на образователната и научна степен „доктор” е легитимна.

2. Научни приноси

Представеният дисертационен труд е посветен на слабо проучвана проблематика в областта на военната история – на военното наемничество, което, както посочва авторът, получава специфични характеристики през периода на Средновековието. Темата за наемничеството присъства в чуждестранната специализирана литература, но избраният хронологически и териториален обхват на представеното изследване го правят актуално и приносно. В българската историография тази тема е застъпена в много ограничен кръг изследвания, посветени главно на военното дело и на идеите за същността на войната през Средновековието.

Дисертационният труд от 189 стандартни страници се състои от увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Разработен е на базата на задълбочен анализ на добре подбран изворов материал и авторитетни научни изследвания.

В уводната част на дисертацията обосновано са представени обектът и целите на проучването, както и неговият хронологически и териториален обхват. Подробно са формулирани основните изследователски задачи, а именно: изясняване на проблема за необходимите условия за появата на наемничеството; очертаване на разликата между наемниците, които не са политически или социално обвързани с тези, които ги наемат, и войниците, които влизат в състава на владетелски свити или изпълняват дълга си към определен сеньор; установяване на причините за появата на феномена „свободни компании” и проучване на проблема за техния състав, структура и начин на действие; проследяване на интеграцията на наемниците във военно-административните структури на италианските държави и поставяне на основата на бъдещите професионални армии; изясняване на

същността на социалния проблем, в който се превръщат неангажираните наемници, и на идеите за разрешаването му.

В увода е посочен и основният метод на изследване и е изяснено значението и употребата на някои използвани термини. Предложен е тематично структуриран анализ на изворите, като са дискутирани характерът и спецификата на някои от тях. Представена е и историографията по темата на дисертацията. Уводът завършва с кратко аналитично представяне на съдържанието на отделните глави на дисертацията.

В първата глава, озаглавена „Поява на наемниците в Западна Европа. Проблеми и решения”, е анализирана мотивацията на наемниците, които воюват за печалба не на собствена територия, както и характерът на обстоятелствата около наемането. Проследено е развитието на наемническата професия от падането на Западната Римска империя през V в. до X в. и са очертани характерните особености на наемничеството в Англия, Свещената Римска империя и Франция през XI–XIII в. В резултат на анализа на изворите дисертантът стига до важни изводи. Както правилно отбелязва Любомир Рачев, изграждането на замъци, развитието на обсадното дело, и растежът на градското население водят до нарастването на значимостта на пехотата. Ролята на градското население в качеството му на платена пехота е особено характерна за Италия. С течение на времето се формират условията, в резултат на които специалните умения на тези формирания започват да ги превръщат в професионални наемни войници. Монополът върху военното дело, принадлежал на кавалерия от аристократи, е оспорен от появата пеши войници, често притежаващи нови специални умения. Стогодишната война между Англия и Франция ще затвърди тези тенденции.

Втора глава, под заглавие „Наемничеството през втората половина на XIV век”, е посветена на времето, когато се появява феноменът „свободни

компаниите”. Проследено е формирането на наемнически компании, методите им на осигуряване на прехрана и плячка, придвижването им до Италия и присъствието им на полуострова. Авторът стига до обоснования извод, че съществуването на компаниите и техният начин на живот са обвързани с политическите, военните и икономическите структури от този период и действията, предприети срещу тях, постигат минимални резултати.

Трета глава, със заглавие „Наемничеството в Италия през XV век”, е фокусирана върху изследването на развитието на наемничеството на Апенинския полуостров през XV в., поставено в контекста на италианския начин на водене на война.

В четвърта глава, „Папството в борбата против наемниците”, е проучена ролята на папството в опитите за разрешаване на нетърпящите отлагане социални и икономически проблеми, предизвикани от безчинстващи наемници. Според мнението на дисертанта нито един аспект от папската политика в тази насока не изглежда нереалистичен, когато се проучат всички в детайли. Авторът обосновано заключава, че провалът на папството е резултат не от неадекватни на ситуацията мерки, а от мащаба на проблема, с чието разрешаване се е заел главата на Църквата.

В заключението авторът точно и ясно е формулирал изводите, до които е достигнал в резултат от проучването.

Приложенията предлагат добре подбрана и структурирана допълнителна информация, която улеснява възприемането на основния текст на дисертационния труд.

Любомир Рачев прецизно и коректно е представил в автореферата към дисертацията научните приноси на своето изследване. Бих желала да акцентирам върху няколко от тях, а именно: проследяване на влиянието на наемниците върху военното дело, политиката и живота в късния период на Средновековието в Западна Европа; подробно разглеждане на проблема с

наемниците в Западна Европа и феномена на свободните компании през XIV век за пръв път в българската историография; изясняване на папската политика по отношение на наемниците и идеята за кръстоносния поход през XIV в.; задълбочаване на познанията относно военната администрация в Италия през XV век и появата на първите постоянни армии.

3. Заключение

В заключение бих желала да отбележа, че формулираните цели на изследването, а именно разкриване на причините, довели до появата на наемниците и до обособяването на свободните компании, изясняване на приноса им за създаването на първите професионални армии, проследяване на развитието на наемничеството и формирането на специфичните му характеристики, са достигната чрез успешното решаване на поставените в уводната част задачи.

Обобщавайки всичко гореизложено заявявам, че представеният дисертационен труд със заглавие „Наемничеството в Западна Европа през XIV–XV век” отговаря на основните критерии и изисквания за самостоятелно и приносно научно изследване и бих препоръчала публикуването му като монография. Гласувам убедено за присъждането на Любомир Георгиев Рачев на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност Средновековна обща история.

06.05.2020 г.

Подпис:

(доц. д-р Н. Христова)